

## **Силабус**

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ**

**Львівський національний університет імені Івана Франка**

**Юридичний факультет**

*Кафедра історії держави, права та політико-правових учень*

Затверджено на засіданні кафедри історії держави,  
права та політико-правових учень юридичного  
факультету Львівського національного університету  
імені Івана Франка

(протокол № 1 від 30 серпня 2022 р.)

Завідувач кафедри \_\_\_\_\_ проф. Бойко І. Й.

**Силабус з навчальної дисципліни**

**«Генеза сучасних правових концепцій»**

*що викладається в межах ОПП «Право»*

*другого (магістерського) рівня вищої освіти*

*для здобувачів з спеціальності 081 «Право»*

***Вибіркова дисципліна***

***Львів – 2022***

**Силабус курсу «Гене́за сучасних правових концепцій»  
2022–2023 навчального року**

<b>Назва курсу</b>	Гене́за сучасних правових концепцій
<b>Адреса викладання курсу</b>	м. Львів, вул. Січових Стрільців 14, ауд. Г-402
<b>Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна</b>	Юридичний факультет, кафедра історії держави, права та політико-правових учень
<b>Галузь знань, шифр та назва спеціальності</b>	Галузь знань 08 «Право» Спеціальність 081 «Право»
<b>Викладачі курсу</b>	Бедрій М. М., кандидат юридичних наук, доцент кафедри історії держави, права та політико-правових учень, доцент
<b>Контактна інформація викладачів</b>	marian.bedrii@lnu.edu.ua тел. (032) 239-41-73
<b>Консультації по курсу відбуваються</b>	Консультації в день проведення лекцій/практичних занять (за попередньою домовленістю) Он-лайн консультації. Для погодження часу он-лайн консультацій слід написати на електронну пошту викладача.
<b>Сторінка курсу</b>	
<b>Інформація про курс</b>	Курс розроблено таким чином, щоб надати учасникам необхідні знання, обов'язкові для того, щоб розглянути дискусійні питання, які виникають під час з'ясування природи й сутності сучасних правових концепцій, їх історичного розвитку, компаративного аналізу та застосування у професійній діяльності юриста.
<b>Коротка анотація курсу</b>	Дисципліна «Правові цінності та етичні стандарти у професійній діяльності юриста» є вибірковою навчальною дисципліною зі спеціальності 081 «Право», галузі знань 08 «Право», другого (магістерського) рівня вищої освіти, яка викладається в першому семестрі в обсязі 3 кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).
<b>Мета та цілі курсу</b>	<p>Метою курсу є формування у здобувачів вищої юридичної освіти здатності аналізувати законодавство та практику його застосування крізь призму наукового базису, вирішувати комплексні завдання політико-правового розвитку держави, здійснювати аналіз і планування правотворчості на доктринальних засадах, оперувати правовими концепціями у практичній площині державотворення і правозастосування, а також покращення розуміння сучасних правових проблем з огляду на їхнє походження і концептуальну основу.</p> <p><b>Завданням курсу є оволодіння студентами таких компетентностей:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Здатність застосовувати теоретичні знання та практичні навички щодо розуміння та використання сучасних правових концепцій в професійній діяльності юриста;</li> <li>- Здатність розвивати та утверджувати ідеали правової держави, верховенства права, народного суверенітету, сталого розвитку тощо;</li> <li>- Здатність критично аналізувати сучасні правові концепції з урахуванням історичного досвіду їхнього становлення та розвитку;</li> </ul>

	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Здатність транслювати до фахівців і нефахівців у сфері права інформацію, ідеї, зміст проблем з огляду на відповідну концептуально-теоретичну основу;</li> <li>- Здатність порівнювати однотипні правові концепції, виявляти їхні переваги та недоліки, формулювати власні висновки, ідеї, пропозиції;</li> <li>- Здатність виявляти взаємозв'язок між конструкціями правових концепцій і чинними положеннями законодавства, а відтак прогнозувати їхній подальший розвиток.</li> </ul>
<p><b>Література для вивчення дисципліни</b></p>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Андрусяк Т. Біографічний метод у дослідженні української правової думки. <i>Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні</i> : Матер. XVII регіон. наук.-практ. конф. 3-4 лютого 2011 р., м. Львів. Львів: Юридичний факультет ЛНУ імені Івана Франка, 2011. С. 45–46.</li> <li>2. Андрусяк Т.Г. Історія політичних та правових вчень. Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2001. 220 с.</li> <li>3. Андрусяк Т. Г. Шлях до свободи (Михайло Драгоманов про права людини). Львів: Світ, 1998. 192 с.</li> <li>4. Бондарук Т. І. Наукознавчі категорії «школа», «напрямок», «концепція», «течія» в юридичній науці. <i>Часопис Київського університету права</i>. 2010. № 4. С. 15–20.</li> <li>5. Войтовий Н. П. Концепція правової держави у теоретичній спадщині Б. О. Кістяківського: дис. ... канд. юрид. наук. Львів, 2016. 198 с.</li> <li>6. Журавльов Д., Коротюк О., Лавринович О. Історія політичних і правових вчень. Від стародавніх часів до XVII століття. Київ : ОВК, 2021. 238 с.</li> <li>7. Завальнюк І. В. Еволюція концепції «справедливий суд» у конституційно-правовій доктрині. <i>Прикарпатський юридичний вісник</i>. 2020. Вип. 4 (33). С. 3–5.</li> <li>8. Історія вчень про державу і право / за ред. проф. Г. Г. Демиденка, проф. О. В. Петришина. Харків: Право, 2009. 256 с.</li> <li>9. Історія політичної думки: навч. енцикл. словник-довідник для студентів вищ. навч. закл. / За заг. ред. Н. М. Хоми. Львів: Новий Світ-2000, 2015. 766 с.</li> <li>10. Кельзен Г. Чисте правознавство. З дод. (Проблема справедливості) / Пер. з нім. О. Мокровольського. Київ: Юніверс, 2004. 496 с.</li> <li>11. Кормич А. І. Історія вчень про державу і право. Київ: Правова єдність, 2009. 312 с.</li> <li>12. Корнієнко А. А. Принцип невідворотності юридичної відповідальності: історичний екскурс. <i>Юридичний вісник. Повітряне і космічне право</i>. 2012. № 4. С. 25–29.</li> <li>13. Лок Дж. Два трактати про врядування / Джон Лок; Пер. О. Терех, Р. Димерець. Київ: Основи, 2001. – 265 с.</li> <li>14. Луць Л. А. Загальна теорія держави та права. Київ: Атіка, 2008. 412 с.</li> <li>15. Мірошніченко М. І., Мірошніченко В. І. Історія вчень про державу і право. Київ: Атіка, 2010. 460 с.</li> <li>16. Мозолюк-Боднар Л. М. Становлення та розвиток учень про сутність юридичної особи у правовій доктрині. <i>Приватне та публічне право</i>. 2020 № 1. С. 13–17.</li> </ol>

	<p>17. Орач Є. М. Історія політичних і правових вчень. Київ: Атіка, 2005. 560 с.</p> <p>18. Політична думка ХХ – початку ХХІ століть: методологічний і доктринальний підходи : підручник : у 2-х т. / за заг. ред. Н. М. Хоми. Львів: «Новий Світ-2000», 2016. Т. 1. 516 с.</p> <p>19. Політична думка ХХ – початку ХХІ століть: методологічний і доктринальний підходи : підручник : у 2-х т. / за заг. ред. Н. М. Хоми. Львів: «Новий Світ-2000», 2017. Т. 2. 535 с.</p> <p>20. Рабінович П. М. Основи загальної теорії права та держави. Львів: Край, 2008. 224 с.</p> <p>21. Руссо Ж.-Ж. Про суспільну угоду, або принципи політичного права / пер. з фр. та ком. О. Хома. Київ: Port-Royal, 2001. 349 с.</p> <p>22. Скрипнюк О. В. Соціальна, правова держава в Україні. Київ: Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2000. 600 с.</p> <p>23. Таманага Б. Верховенство права: історія, політика, теорія / пер. з англ. А. Іщенко. Київ: Києво-Могилянська академія, 2007. 208 с.</p> <p>24. Тимошенко В. І. Правова держава (теоретико-історичне дослідження) / В. І. Тимошенко. Київ: Наукова думка, 1994. 132 с.</p> <p>25. Трофанчук Г. І. Історія вчень про державу і право. Київ: Магістр – ХХІ сторіччя, 2005. 254 с.</p> <p>26. Федущак-Паславська Г. М. Історія політичних та правових учень: Навч-метод. посіб. для студентів юридичного факультету. Львів: Юридичний факультет Львівського національного ун-ту ім. Івана Франка, 2008.</p> <p>27. Футей Б. Становлення правової держави в Україні: 1991-2001. Київ: Юрінком Інтер, 2011. 456 с.</p> <p>28. Шульженко Ф. П. Історія політичних і правових вчень. Київ: Юрінком Інтер, 2004. 464 с.</p> <p>29. Ancient Greek History and Contemporal Social Sciense / M. Canevaro, A. Erskine, B. Gray, J. Ober (eds.). Edinburgh: Edinburgh University Press, 2018. 272 s.</p> <p>30. Dubel L. Historia doktryn politycznych i prawnych do schyłku XX wieku. Warszawa : LexisNexis, 2012. 544 s.</p> <p>31. Uziębło P. Państwo prawa. <i>Leksykon współczesnej teorii i filozofii prawa. 100 podstawowych pojęć</i> / Pod red. Jerzego Zajadło. Warszawa: Wydawnictwo C. H. Beck, 2007. S. 223–224.</p>
<b>Тривалість курсу</b>	90 год.
<b>Обсяг курсу</b>	32 годин аудиторних занять. 3 них 16 годин лекцій, 16 годин практичних занять та 58 годин самостійної роботи
<b>Очікувані результати навчання</b>	<p>В результаті вивчення даного курсу студент повинен:</p> <p><b>знати:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- понятійно-категоріальний апарат сучасних правових концепцій;</li> <li>- співвідношення правових концепцій зі суміжними явищами – теоріями, вченнями, ідеями, течіями, школами тощо;</li> <li>- історичні корені та біографічні передумови сучасних правових концепцій;</li> <li>- основні етапи еволюції актуальних правових концепцій;</li> <li>- базові концепції праворозуміння;</li> <li>- теорії правової держави та верховенства права;</li> <li>- концепції юридичної особи;</li> <li>- значення концепції обґрунтованих очікувань для сучасного права;</li> </ul>

	<ul style="list-style-type: none"> <li>- концепції юридичної відповідальності;</li> <li>- концепції народного суверенітету та поділу влади;</li> <li>- концепції сталого розвитку та соціального діалогу.</li> </ul> <p><b>вміти:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- володіти термінологією сучасних правових концепцій;</li> <li>- виявляти вплив правових концепцій на правовий розвиток України;</li> <li>- використати положення правових концепцій для вирішення актуальних завдань державотворення;</li> <li>- виявляти проблеми практичної реалізації правової концепції та пропонувати можливості та шляхи їхнього вирішення;</li> <li>- доносити до суспільства і професійного середовища важливі ідеї та положення сучасних правових концепцій;</li> <li>- аналізувати й оцінювати правові концепції загалом і їхні положення зокрема;</li> <li>- втілювати основні положення провідних правових концепцій у професійній діяльності, право творенні та правозастосуванні.</li> </ul>
<b>Ключові слова</b>	Правова концепція, праворозуміння, теорія правової держави, верховенство права, народний суверенітет, концепція справедливого суду, юридичні особи, обґрунтовані очікування, юридична відповідальність, концепція сталого розвитку, соціальний діалог.
<b>Формат курсу</b>	Очний
	Проведення лекцій, практичних занять та консультації для кращого розуміння тем
<b>Теми</b>	Тема 1. Вступ до генези сучасних правових концепцій Тема 2. Концепції правової держави та верховенства права Тема 3. Концепції народного суверенітету та поділу влади Тема 4. Концепція справедливого суду Тема 5. Концепції юридичної особи Тема 6. Концепція обґрунтованих очікувань у праві Тема 7. Концепції юридичної відповідальності Тема 8. Концепції сталого розвитку та соціального діалогу
<b>Підсумковий контроль, форма</b>	Залік в кінці семестру, письмовий
<b>Пререквізити</b>	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з правничих і гуманітарних дисциплін, достатніх для сприйняття категоріального апарату сучасних правових концепцій
<b>Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу</b>	В процесі навчання використовуються наступні методи: <i>лекція</i> (подається фактичний матеріал, висвітлюються положення нормативно-правових актів тощо), <i>проблемний метод</i> (полягає у постановці перед студентами проблем доктринального і практичного характеру та аналізуються запропоновані студентами способи їх вирішення), <i>інформаційно-пояснювальний метод</i> (надається інформація доктринального, законодавчого, адміністративного, практичного характеру, статистична інформація тощо. Пояснюється значення окремих теоретичних конструкцій, нормативно-правових приписів та термінології), <i>метод обговорення дискусійних питань</i> (обговорюються проблеми реалізації положень сучасних правових концепцій, застосування положень чинного законодавства України, судова практика тощо).

<b>Необхідне обладнання</b>	Вивчення курсу потребує використання загально вживаних програм і операційних систем, доступу до мережі Інтернет.
<b>Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)</b>	<p>Оцінювання знань студента здійснюється за 100-бальною шкалою. Кінцева оцінка за залік складається із суми середнього бала за поточний та модульний контроль з дотримання пропорції 50% - 50%.</p> <p><b>Письмові роботи:</b> Очікується, що студенти виконають декілька видів письмових робіт (есе, контрольна робота, проекти документів, вирішення практичних ситуацій). <b>Академічна доброчесність:</b> Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману. <b>Відвідання занять</b> є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися усіх строків визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом. <b>Література.</b> Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.</p> <p><b>Політика виставлення балів.</b> Враховуються бали набрані на поточному оцінюванні, самостійній роботі та бали підсумкового оцінювання. При цьому обов'язково враховуються присутність на заняттях та активність студента під час практичного заняття; недопустимість пропусків та запізнь на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях не пов'язаних з навчанням; списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання та ін. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.</p>
<b>Теми есе</b>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Поняття правової концепції та її місце у юридичній доктрині.</li> <li>2. Співвідношення правової концепції зі суміжними явищами – теоріями, вченнями тощо.</li> <li>3. Біографічний чинник у формуванні правової концепції.</li> <li>4. Інтеграція правової концепції у законодавство та правову дійсність.</li> <li>5. Концепції праворозуміння як різновид правових концепцій.</li> <li>6. Формування теорії правової держави та її історичний розвиток.</li> <li>7. Концепція правової держави Б. Кістяківського.</li> <li>8. Становлення ідеї верховенства права.</li> <li>9. Втілення теорій правової держави і верховенства права у Конституції та правовій реальності сучасної України.</li> <li>10. Становлення концепції народного суверенітету.</li> <li>11. Співвідношення народного і державного суверенітету.</li> <li>12. Генеза концепції поділу влади.</li> <li>13. Генеза концепції справедливого суду.</li> <li>14. Правосуддя, судочинство, справедливість, юстиція: співвідношення понять.</li> <li>15. Уявлення про справедливий суд в українській правовій думці та звичасвому праві.</li> </ol>

	<ol style="list-style-type: none"> <li>16. Проблема справедливого судочинства в сучасній Україні.</li> <li>17. Право на справедливий суд у Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р. та практиці Європейського Суду з прав людини.</li> <li>18. Становлення та розвиток концепцій юридичної особи.</li> <li>19. Розуміння юридичної особи у позитивізмі.</li> <li>20. Концепції фікції та соціальної реальності у правовому статусі юридичних осіб.</li> <li>21. Концепція розмежування власності та управління у корпоративному праві.</li> <li>22. Становлення та розвиток концепції обґрунтованих очікувань у юриспруденції.</li> <li>23. Юридичне значення обґрунтованих, раціональних і правомірних очікувань.</li> <li>24. Обґрунтовані очікування у правовій системі України.</li> <li>25. Концепція обґрунтованих очікувань у практиці Європейського Суду з прав людини.</li> <li>26. Генезис концепцій юридичної відповідальності.</li> <li>27. Юридична відповідальність у теорії державного примусу.</li> <li>28. Юридична відповідальність у теорії правовідносин.</li> <li>29. Концепція невідворотності юридичної відповідальності.</li> <li>30. Концепція економії кримінальної репресії.</li> <li>31. Формування концепції сталого розвитку та її складові.</li> <li>32. Роль права у захисті довкілля та забезпеченні сталого розвитку людства.</li> <li>33. Становлення концепції соціального діалогу.</li> <li>34. Вплив концепції соціального діалогу на еволюцію трудового права України.</li> </ol>
<p><b>Опитування</b></p>	<p>Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.</p>